

RESUMEN DE ORTOGRAFÍA Y GRAMÁTICA. PUNTOS BÁSICOS QUE DEBES CONOCER Y DOMINAR.

ORTOGRAFIA	4
ACCENTUACIÓ I DIÈRESI	4
CLASSIFICACIÓ DE LES PARAULES SEGONS L'ACCENT FONÈTIC	5
Els diftongs.	6
REGLES GENERALS D'ACCENTUACIÓ	6
L'accent diacrític.	9
LA DIÈRESI	11
L'ARTICLE	11
EL GUIONET	13
LES CONSONANTS	15
ÚS DE G I J	16
ÚS DE TG I TJ	16
ÚS DE TX I IG	17
ÚS DE LA X	18
LA B I LA P	18
LA D I LA T	19
LA M I LA N	19
ELS DÍGRAFS TL I TLL	20
LA S SORDA	20
LA S SONORA	23
ÚS DE TZ	24
MORFOSINTAXI	25
PREPOSICIONS.	25
1. Davant dels articles el/la generalment s'utilitza a:	26
2. Davant dels indefinits	26
3. El complement directe	26
4. Els topònims	26
PERÍFRASIS VERBALS.	28
ALTRES QÜESTIONS.	30
DARSE CUENTA = ADONAR-SE/ADONAR-SE'N.	33

¡Hola!

Antes que nada, quiero darte las gracias por haber visitado mi web y haberte suscrito a mi lista de correo.

Como ya has visto en mi web, mi nombre es Toni. Hace 27 años que acabé la carrera de Filología Catalana y, desde el primer día que empecé a trabajar, fue en la preparación de los exámenes oficiales de valenciano, tanto con funcionarios docentes y no docentes como en clases particulares. De ahí mi hiperespecialización en este tipo de pruebas.

Esa experiencia me ha permitido darme cuenta de que la gramática es, para el 99% de la gente, un coñazo, pero se puede enseñar de manera práctica —comparándola con el castellano, por ejemplo— y mecánica, sin explicaciones “técnicas”. No es necesario enseñar gramática —bueno, vale, un poco sí, pero lo justo y necesario—, sino enseñar a aprobar el examen, enseñar la mecánica, el funcionamiento de la prueba, aspecto que tengo muy estudiado y es lo que me permite preparar para aprobar, no para saber, porque quien necesita un título oficial de valenciano quiere, en la mayoría de los casos, aprobar el examen, no aprender valenciano. Peeero, lo bueno es que, como efecto secundario —y en este caso deseable— de esta forma de preparar, ¡¡¡acaban aprendiendo gramática!!!! 😊

Todo esto valdría de poco sin lo que yo llamo “factor sexto sentido”. Desde siempre, he tenido la habilidad —o el don, llámalo X— de saber cómo enfocar la preparación de la persona que tengo delante, de saber por dónde entrarle. Las personas somos únicas e irrepetibles para todo, y el proceso de enseñanza/aprendizaje no es una excepción. Yo sé cómo hacer para que mis alumn@s lleguen a su máximo; si hay una mínima posibilidad de que apruebes, sabré hacer que la aproveches, no te quepa duda.

Lo que más me gusta de mi trabajo es ver cómo las personas a las que doy clase van progresando, consiguen aprobar el examen y pueden presentarse a la oposición que quieren, tener más puntuación en el concurso de méritos, pedir el traslado a la Comunidad Valenciana. En definitiva, poder tener la vida que han planeado porque el valenciano ya no les supone un impedimento. Ver sus caras de felicidad o escuchar su voz cuando me dicen “Toniiii, he aprobado” no tiene precio.

Bueno, no me enrollo más. Te dejo con el Resumen de Ortografía y Gramática. Te va a servir de mucha ayuda, te lo aseguro, porque si necesitas un certificado oficial de valenciano, estas 36 páginas contienen la información esencial para que inicies el camino del aprobado.

Está en valenciano, pero aunque seas castellanohablante lo vas a entender, seguro. Y si necesitas cualquier aclaración, o lo que sea, escíbeme a totoni08@gmail.com sin ningún problema.

De nuevo, muchas gracias.

ORTOGRAFIA

ACCENTUACIÓ I DIÈRESI

CLASSIFICACIÓ DE LES PARAULES SEGONS L'ACCENT FONÈTIC

Les paraules es dividixen en síl·labes. Totes les paraules tenen accent fonètic, encara que no totes porten accent gràfic. L'accent fonètic es reconeix perquè és on recau el colp de veu. La síl·laba que porta el colp de veu s'anomena síl·laba **tònica**. Per exemple, les paraules *arbre*, *pedra*, *home* tenen dos síl·labes: una tònica —on recau el colp de veu— i una àtona —en la qual no hi ha colp de veu—; de manera que, si fem la separació sil·làbica, tindrem: *ar-bre*, *pe-dra*, *ho-me*, i les síl·labes tòniques seran *ar-*, *pe-*, *ho-* respectivament.

Segons la posició que ocupe la síl·laba tònica —la que porta el colp de veu—, les paraules es dividixen en:

1. Agudes (quan la síl·laba tònica és l'última).
2. Planes (quan la síl·laba tònica és la penúltima).
3. Esdrúixoles (quan la síl·laba tònica és l'antepenúltima o anteriors).

Són exemples de paraules agudes: *ordinador*, *abocador*, *comprensió*, *terraplé*.

Són exemples de paraules planes: *home*, *dona*, *íntim*, *últim*.

Són exemples de paraules esdrúixoles: *última*, *síl·laba*, *tònica*.

Els diftongs.

S'anomena diftong el grup fònic que combina dins d'una mateixa síl·laba una vocal qualsevol, que s'anomena vocal nuclear, i una *i* o una *u*. Exemples: *ai-re*, *cau-re*, *qua-tre*, *llen-gua*.

<u>vocal + i</u>	<u>vocal + u</u>	<u>grups g/q + u+ vocal</u>	
ai: <i>aire</i>	au: <i>traure</i>	gua: <i>aigua</i>	qua: <i>quatre</i>
ei: <i>reina</i>	eu: <i>beure</i>	güe: <i>ungüent</i>	qüe: <i>qüestió</i>
oi: <i>boira</i>	iu: <i>riure</i>	güi: <i>pingüí</i>	qüi:
<i>obliquïtat</i>			
ui: <i>cuina</i>	ou: <i>coure</i>	guo: <i>aiguós</i>	quo:
<i>quocient</i>			

Les vocals que formen diftong pertanyen a una mateixa síl·laba. Quan dos vocals no formen diftong es diu **HIAT**, i les vocals corresponen a síl·labes diferents.

Ex.: (diftong) *ai-re*, *qua-tre* (hiat) *dí-a-ri*, *ar-tè-ri-es*

Si la *i* o la *u* es troben entre unes altres vocals, formen síl·laba amb la vocal següent.

Ex.: *bo-ia*, *be-uen*, *Mi-re-ia*.

REGLES GENERALS D'ACCENTUACIÓ

Accentuarem les paraules:

1. Agudes: Quan acaben en *a, e, i, o, u, as, es, is, os, us, en, in*.
Ex.: *vacunació, repàs, depén*.
2. Planes: Quan no acaben en cap de les terminacions anteriors.
Ex.: *plàcid, públic, marítim*.
3. Esdrúixoles: S'accentuen totes.
Ex.: *hemorràgia, típica, dependència*.
4. Les paraules monosíl·labes generalment no s'accentuen.
Ex.: *fa, fins, plom*.

L'accent gràfic pot ser de dos maneres: greu i agut. L'accent greu s'escriu al contrari que en castellà (`), i el portaran les vocals *e*, *o* quan siguen obertes, i la *a* sempre.

Exemples: *equivalència*, *glòria*, *ànima*.

Principals ocasions en què *e*, *o* són obertes i, consegüentment, hauran de portar accent greu quan calga, segons les regles:

E	1. En contacte amb les vocals <i>i</i> , <i>u</i> o de síl·laba amb aquestes vocals: <i>misteri</i> , <i>peu</i> , etc.	Excepcions: <i>Dénia</i> , <i>església</i> , <i>sénia</i> .
	2. Davant de <i>l</i> , <i>l·l</i> , <i>r</i> , <i>rr</i> : <i>guerra</i> , <i>terra</i> , <i>obert</i> , etc.	Excepcions: <i>cérvol</i> , <i>herba</i> .
	3. Termes científics: <i>alvèol</i> , <i>hèlix</i> , <i>sèrum</i> , <i>vèrtex</i> , etc.	Excepcions: termes acabats amb <i>-ema</i> : <i>lexema</i> , <i>teorema</i> .
	4. En quasi totes les esdrúixoles: <i>ciència</i> , <i>consciència</i> , etc.	Excepcions: <i>església</i> , <i>llémena</i> , <i>Dénia</i> , <i>témpores</i> .
	5. Els mots acabats en aquestes terminacions: <i>-ecte</i> , <i>-ecta</i> , <i>-epte</i> , <i>-epta</i>	
O	1. Davant <i>i</i> i <i>u</i> o de síl·laba que conté <i>i</i> , <i>u</i> . Exemples: <i>boina</i> , <i>mòdul</i> , <i>perpètua</i> , etc.	Excepcions: <i>pou</i> , <i>jou</i> , <i>tou</i> ("yugo" en castella`).
	2. Termes científics i erudits: <i>esòfag</i> , <i>tòrax</i> , <i>òvul</i> , etc.	Excepció: <i>estómac</i>

	3. En les esdrúixoles: <i>geòloga, història, òrfena</i> , etc.	Excepcions: <i>tómbola, fórmula, pólvora, góndola, tórtora</i> .
	4. En les terminacions següents: <i>-oc, -oca, -oç, -of, -ofa, -oig, -oja, -ol, -ola, -ort, -orta, -ossa, -ost, -osta, -ot, -ota</i> . Exemples: <i>groc, roig, tort, Mariola, grandot...</i>	

L'accent agut s'escriu igual que en castellà, i el portaran les vocals *i, u*; també la *e* i la *o* quan siguen tancades. Exemples: *península, autobús, església, camió*.

L'accent diacrític.

L'accent també s'utilitza per a distingir homònims que tenen diferent significat. Este tipus d'accent s'anomena accent diacrític, i pot afectar tant les paraules monosíl·labes com les polisíl·labes.

<i>bé, béns</i> (bien, bienes)	<i>be</i> (corder)
<i>déu</i> (dios)	<i>deu</i> (amb "e" tancada, verb <i>deure</i> ; amb "e" oberta, <i>diez</i>)
<i>és</i> (verb ser: ell és)	<i>es</i> (pronom: es pentina)
<i>mà</i> (mano)	<i>ma</i> (possessiu: ma mare)
<i>més</i> (más)	<i>mes</i> (del calendari)
<i>mon</i> (mundo)	<i>mon</i> (possessiu: mon pare)
<i>pèl</i> (pelo)	<i>pel</i> (per+el: pel carrer; amb "o" tancada)
<i>què</i> (Què vols?)	<i>que</i> (Que sí, que no... L'home que ve...)
<i>sé</i> (verb "saber": jo sé)	<i>se</i> (pronom: rentar-se, alçar-se, etc.)
<i>sí, sí</i> (afirmació)	<i>si</i> (Si vols, anirem. No sé si ho va dir o no)
<i>sòl, sòls</i> (de terra)	<i>sol</i> (astre rei)
<i>són</i> (ells són)	<i>son</i> (sueño; amb o oberta)
<i>té</i> (ell té)	<i>te</i> (pronom: No te la compres)
<i>ús</i> (Fer bon ús de...)	<i>us</i> (pronom: Us ho he dit cent vegades)
<i>vós</i> (Beneïda sou vós)	<i>vos</i> (pronom feble: Emporteu-vos les revistes)

LA DIÈRESI

El signe gràfic de la dièresi s'utilitza en els següents casos.

1. Per a indicar que la *u* s'ha de pronunciar en els grups **güe, güi, qüe, qüi**: *piragües, contigüitat, aqüeducte, obliquïtat*, etc.
2. Per a indicar que la *i* o la *u* no formen diftong amb la vocal anterior: *fluïdesa, veïna, beneïa, peüc, saüc*, etc.
3. Per a indicar que la *i* en posició intervocàlica no forma diftong: *agraïa, reduïes, beneïen, traduïen*, etc.
4. No s'usa darrere dels prefixos *re-, co-, auto-, contra-*, ni en els sufixos *-isme, -ista*: *reunificació, coincidència, autoinducció, contraindicació europeisme, altruista*.
Tampoc en els infinitius, futurs, condicionals i gerundis dels verbs acabats en vocal més **-ir**: *conduir, agrairé, traduiria, oint*, etc.

L'ARTICLE

MASCULÍ SINGULAR

el

MASCULÍ PLURAL

els

FEMENÍ SINGULAR

la

FEMENÍ PLURAL

les

—L'article *el* es reduïx a *l'* davant de nom començat per vocal o *h*. Exemples:

*l'amic, l'espai, l'eco, l'iris, l'oci, l'ull, l'hàbit, l'hereu, l'hivern,
l'honor, l'humor.*

No s'apostrofa davant de *i* o *hi* semiconsonants. Exemples:

el iode, el hiat, el iaio.

—L'article *la* es reduïx a *l'* davant de nom començat per vocal o *h*. Exemples:

l'ànima, l'era, l'illa, l'oca, l'ungla, l'haca, l'hereva, l'hora.

No s'apostrofa davant de *i*, *u* àtones o semiconsonants, precedides o no d'una *h*, ni davant dels substantius *una* (referit a l'hora), *ira*, *host*. Exemples:

la innocència, la història, la iaia, la unió, la humanitat.

La una de la nit. La ira dels Déus. La host del rei.

Els articles *el* i *els* es contrauen amb les preposicions *a*, *de*, *per*. Exemples:

a+el = al

Torne al meu país.

a+els = als

Aneu als cotxes.

de+el = del

Vinc del mercat.

de+els = dels

Vinc dels Alps.

per+el = pel Anem pel carrer.

per+els =pels Canten pels absents.

L'article *el* no es contrau amb estes preposicions quan va davant d'un nom començat per vocal o *h*. Exemples:

Vaig a l'hostal.

Vinc de l'altre costat del riu.

Es veia el confí de l'horitzó.

Navegàvem per l'estret de Gibraltar.

Passarem per l'hotel a vore'l.

EL GUIONET

El guionet (-) és el signe ortogràfic que s'usa per a unir mots originàriament diferents.

S'utilitza en els casos següents:

1. Davant dels pronoms febles en posició enclítica quan adopten les formes plenes i elidides: *escriu-la*, *dóna-li'n*; *pensa-t'ho*, *posa-n'hi*.
2. En els numerals composts, per a unir les desenes i les unitats. i les unitats i les centenes: *vint-i-un*, *vint-i-tres*, *vint-i-cinc*, *vint-i-nou...*; *trenta-tres*, *cinquanta-cinc*, *setanta-vuit*, *noranta-nou...*; *dos-cents*, *quatre-cents*, *sis-cents*, *vuit-cents...*; *cinc-centé*, *nou-centé*, *setanta-uné*, *trenta-dosé...*
3. En els composts en què figura el nom d'un punt cardinal: *nord-est*, *sud-oest*, *nord-nord-est*, *sud-africà*, *nord-americà*, *nord-atlàntic*.
4. Amb l'adverbi “**no**” usat com a prefix quan el segon element és un substantiu: *pacte de no-agressió*, *la no-bel·ligerància*, *principi de no-intervenció*, *el no-metall*, *la no-violència*, *la no-existència*, *el no-res*.

REMARCA: El grup *no res* pot escriure's també sense guionet quan té el valor de 'cosa insignificant' o 'en un instant': T'enfades per un no res. Torne en un no res.

5. En els composts repetitius i expressius: *a corre-cuita*, *a mata-degolla*, *balandrim-balandram*, *baliga-balaga*, *banzim-banzam*, *barliqui-barloqui*, *barrija-barreja*, *bitllo-bitllo*, *bub-bub*, *bum-bum*, *but-but*, *catric-catrac*, *cloc-cloc*, *cloc-piu*, *corre-corrents*, *de nyigui-nyogui*, *farrigo-farrago*, *flist-flast*, *fru-fru*, *gara-gara*, *gloc-gloc*, *gori-gori*, *leri-leri*, *nap-buf*, *ning-nang*, *ning-ning*, *non-non*, *nyam-nyam*, *nyau-nyau*, *nyec-nyec*, *nyeu-nyeu*, *nyic-nyic*, *nyigo-nyigo*, *nyigui-nyogui*, *passa-passa*, *pengim-penjam*, *pif-paf*, *ping-pong*, *piu-piu*, *poti-poti*, *rau-rau*, *ringo-rango*, *rum-rum*, *taf-taf*, *tam-tam*, *tau-tau*, *tic-tac*, *tol-le-tol-le*, *tric-trac*, *trip-trap*, *tris-tras*, *viu-viu*, *xano-xano*, *xau-xau*, *xerric-xerrac*, *xim-xim*, *xino-xano*, *xip-xap*, *xiu-xiu*, *xup-xup*, *zig-zag*, *ziga-zaga*, *zim-zam*, *zing-zing*, *zub-zub*, *zum-zum*.

6. En els composts formats per dos mots en què concórreguen les següents característiques:

- Que el segon element comence amb **r**-, **s**- o **x**- i el primer acabe amb vocal: *aigua-ros*, *aixafa-roques*, *ala-roig*, *anca-rossegant*, *barba-reveixí*, *barba-roig*, *barba-ros*, *bleda-rave*, *boca-rugat*, *boga-ravell*, *busca-raons*, *cama-roig*, *cara-redó*, *cara-rugat*, *cella-ros*, *cerca-raons*, *cerca-renous*, *cerca-renyines*, *cerca-revolts*, *compta-revolucions*, *costa-riqueny*, *cua-roja*, *cua-rutllat*, *de soca-rel*, *eixorba-rates*, *enganxa-roques*, *escanya-rals*,

escorxa-ròsses, esquena-romput, estaca-rossí, galta-roig, guarda-roba, guarda-rodes, malva-rosa, nou-ric, pela-roques, penja-robes, pixa-reixes, poca-roba, porta-revistes, remena-rocs, riba-roger, salta-regle, torca-raor, vila-realenc, agafa-sants, agafa-sopes, aigua-sal, ajoca-sapes, barba-serrat, barra-sec, boca-sec, cama-sec, cama-segat, cara-sol, esclata-sang, espanta-sogres, estripa-sacs, mare-selva, mata-segells, mata-soldats, mira-sol, para-sol, penja-sargantanes, penya-segat, pica-soques, poca-solta, porta-selles, punxa-sàrries, roda-soques, toca-son, traga-sabres; canya-xiula, cara-xuclat, escura-xemeneies, espina-xoca, para-xocs.

- Que la soldadura dels dos elements pugui dificultar-ne la lectura adequada: *Bell-lloc, cap-roig, cap-rossenc, carn-i-xulla, cinc-en-rama, cor-dur, cul-de-sac, Mont-roig, nyic-i-nyac, pap-roig, pit-roig, plats-i-olles.*
- Que el primer element siga un mot que du accent gràfic: *mà-llarg, més-dient, camí-raler, pèl-blanc, pèl-curt, pèl-llarg, pèl-ras, tal·là-tal·lera.*

7. En els composts *abans-d'ahir, adéu-siau, dellà-ahir, al després-dinar, despús-ahir, despús-anit, despús-demà, qui-sap-lo.*

8. En els termes no assimilats: *boogie-woogie, disc-jockey, fox-terrier, gin-tonic, jet-set, music-hall, new-look, plum-cake, prêt-à-porter, self-service, tie-break, walkie-talkie, rock-and-roll.*

LES CONSONANTS

ÚS DE *G I J*

1. Davant de *a, o, u*, escriurem *j*:

jaqueta, penjat, jove, bajoqueta, justícia, injust.

2. Davant *e, i*, escriurem *g*:

gel, pagell, girar, àgil.

Excepcions.

1. *Jerarquia, jeroglífic, jersei, Jesús, Jeroni, Jehovà, Jerusalem, majestat.*
2. Davant del grup *ecc* i *ect* dels noms com *objecció, subjecció, objecte, subjecte, objectar, subjectar*, etc.

ÚS DE *TG I TJ*

1. Davant de *e, i*, s'escriu *tg*. Davant de *a, o, u*, s'escriu *tj*.
2. Davant dels sufixos *-atge, -etge*, escriurem *tg*. Els mots derivats dels que porten estos sufixos, s'escriuran amb *tg* o *tj* segons vagen davant de la *e* o la *i*, o davant de les altres vocals:

avantatge, viatge, salvatge, oratge

fetge, heretge, metge, setge,

avantatjós, viatjar, salvatjada, oratjol

fetjot, heretgia, assetjar

3. També escriurem amb *tg* les paraules *ferotge, rellotge, jutge, sutge*.

4. Porten *tj* els següents verbs:

desitjar, enutjar, espitjar, estotjar, jutjar, pitjar, rebutjar, trepitjar, viatjar.

En la conjugació, escriurem *tg* davant *e, i*:

desitge, jutgem, viatgem, trepitge, etc.

ÚS DE TX I IG

Les dos grafies representen el so de *ch* castellana.

1. En principi de paraula escriurem *tx* només en els gentilicis *txec* i *txecoslovac*, en els topònims *Txecoslovàquia*, *Txad*, i en noms com *Txaikovski*, *Txekhov*.

La *x* inicial de paraula o síl·laba, o en posició final darrere de consonant, es pronuncia en molts casos com la *tx* (*ch* castellana): *xarol, xiquet xopar, xoc, panxa, trinxera, arxiu, carxot, ganxut, etc.*

2. Entre vocals, sempre *tx*: *metxa, cotxe, pitxer, botxí, clòtxina, matxucar, etc.*

3. A final de paraula darrere de vocal, escriurem *tx* si els derivats porten *tx*, i escriurem *ig* si els derivats porten *j* o *tj*:

de <i>empatxar</i>	<i>empatx</i>	de <i>desitjar</i>	<i>desig</i>
de <i>escabetxar</i>	<i>escabetx</i>	de <i>rojar</i>	<i>roig</i>
de <i>despatxar</i>	<i>despatx</i>	de <i>rebutjar</i>	<i>rebuig</i>
de <i>assajar</i>	<i>assaig</i>	de <i>lletjar</i>	<i>lleig</i>
de <i>batejar</i>	<i>bateig</i>		

ÚS DE LA X

1. A principi de paraula, representant un so fricatiu (paregut a la *ch* francesa o a la *sh* anglesa), o a l'interior, darrere de *i*: *Xàtiva*, *Xeraco*, *xarop*, *caixa*, *això coixí*, etc.
2. A final de paraula: *calaix*, *dibuix*, *peix*, *eix*, etc.

LA B I LA P

1. A principi de paraula, escriurem amb *b* les síl·labes *ab*, *abs*, *ob*, *obs* i *sub*, *subs*:

abdicar, *abnegació*, *abstracte*, *objecte*, *obsequi*, *subcomissió*, *subdelegat*, *subscriure*, etc., excepte *apnea*, *apte*, *aptitud*, *optar*, *òptic*, *òptim*.

Escriurem amb *p* la síl·laba *cap*: *capçal*, *capficar*, *capgirar*, *captiu*, *capsa*, etc., excepte *cabdal*, *cabdell*, *cabdill*.

2. A mitjan paraula escriurem *p* davant de *c*, *s*, *n* i *t*, i escriurem *b* davant la *d*:

egipci, *col·lapse*, *hipnòtic*, *concepte*, *abdicar*, *abducció*, etc., excepte *dissabte*, *sobte*, i *dubte*.

3. A final de paraula, darrere de vocal, escriurem generalment *p*: *galop*, *grup*, *cap*, *cep*, etc., excepte en la terminació *fob* (*hidròfob*, *xenòfob*, etc.), en la terminació síl·lab (*monosíl·lab*, *polisíl·lab*, etc.), i en els substantius àrab, *adob*, *aljub* i *cub*.

LA D I LA T

1. S'escriu amb *d* la síl·laba *ad* seguida de consonant, en posició inicial: *addicció*, *adjudicar*, *admissió*, *advers*, etc., excepte *atlant*, *atlàntic*, *atles*, *atleta*, *atmosfera*.
2. En paraules agudes en què el fonema /t/ està precedit de vocal, s'escriu generalment *t*: *blat*, *llet*, *humit*, *bruixot*, *pelut*, etc., excepte els noms femenins formats amb les terminacions *-etud*, *-itud* (*solitud*, *quietud*, *gratitud*, etc.), alguns termes cultes com *àcid*, *anhídrid*, *centígrad*, *fred*, *sud*, *fluid*.
3. En paraules agudes en què el fonema /t/ està precedit d'una altra consonant, o en les planes quan va precedit de vocal, s'escriu *d* o *t* segons la grafia que presenten els derivats:

<i>rotund</i>	<i>rotunditat</i>	<i>asfalt</i>	<i>asfaltar</i>
<i>verd</i>	<i>verdós</i>	<i>fort</i>	<i>fortor</i>
<i>estúpide</i>	<i>stupidesa</i>	<i>crèdit</i>	<i>creditor</i>

LA M I LA N

1. Escrivim *m*:

Davant **p**, **b**: *campió*, *ombra*
Davant **m**: *immoral*, *immens*
Davant **f**: *àmfora*, *pamflet*

Excepte:

- Compostos com *benparlat*, *benmereixent*, *enmig*, *granment*, *tanmateix*, etc.
- *fanfarró*, *fanfàrria*
- Els prefixos: **con-**: *confessar*, *conflicte*, **en-**: *enfilat*, *enfosquir*, **in-**: *infinat*, *infart*

2. Escrivim **n** davant de *v*: *canvi*, *enveja*

Excepte:

- *tramvia, triumvirat i circumval·lació*

Cal recordar l'ortografia d'algunes paraules:

*Anna, annals, bienni, trienni, decenni, perenne, annex, connectar,
ennegrir, ennuvol·lar, innocent, innecessari, innat, innocu, somriure,
somni, premsa, Samsó, comte, empremta, femta, impremta, somnàmbul,
amnistia*

ELS DÍGRAFS *TL* I *TLL*

2. S'escriuen amb el dígraf **tl** els mots següents: *ametla, batle, bitla, butla, espatla, guatla, motle, motlura, Novetlè, rotle, rutla, titla, vetla*.

D'altra banda, el fonema palatal lateral, quan és geminat, es representa amb el dígraf **tll**. Les principals paraules que presenten este dígraf són les següents:

a) En alguns substantius com ara *bitllet, butlletí, butllofa, escletlla, espitllera, esquitllada, ratlla, resquitllada, rotllo, rutlla i tritlleig*.

b) En alguns verbs com ara *enrotllar, espitllar, espitllerar, esquitllar-se, estritllar-se, resquitllar, ratllar i rotllar*.

LA S SORDA

1. El so de /s/ sorda es representa per mitjà de s segons les normes següents:

A principi de mot: *salut, senyor, solc, suc*, etc.

Entre consonant i vocal o vocal i consonant: *ansa, cursar, aspecte, estanc*, etc.

A fi de mot: *cas, cremós, gos*, etc.

2. Es representa per mitjà de c o ç en determinats casos:

C davant de e, i: *cel, cendra, certesa, circ, circumferència, cicatriu, ciència*, etc.

També en les terminacions -ància, -ència: *abundància, absència*, etc.

També en les combinacions cc, sc, xc: *accedir, adolescent, excedir*, etc.

Ç davant de a, o, u, i en final de mot: *amençar, llançar, cançó, braç, comerç*, etc.

En els sufixos -ança, -ença: *confiança, aparença, esperança, coneixença*, etc.

3. Es representa per mitjà de *ss* en els casos següents:

3.1. **Entre vocals.**

En els derivats amb els sufixos *-às, -ís, -ús*. Exemples:

de <i>home</i>	<i>homenàs.....homenassos</i>
de <i>malalt</i>	<i>malaltís.....malaltissa, malaltissos</i>
de <i>groc</i>	<i>grogús.....grogussa, grogussos, grogusses</i>

En el sufix superlatiu *-íssim*.

En el sufix *-essa* que s'aplica a títols, càrrecs, professions, etc. Exemples:

de <i>duc.....</i>	<i>duquessa, duquesses</i>
de <i>jutge.....</i>	<i>jutgessa, jutgesses</i>
de <i>sastre.....</i>	<i>sastressa, sastresses</i>
de <i>abat.....</i>	<i>abadessa, abadesses</i>

Excepcions: de *marqués... ..marquesa*, de *príncep... ..princesa*.

Les paraules començades per *a* seguida de *s* sorda: *assaonat, assegurar, assignació, assot, associació, assumpte*. **NO** si la *a* amb què comença la paraula és un prefix negatiu: *asexual, asimptomàtic, asimètric, asintàctic*. **Però** *Àsia, ase, asil*.

Les paraules compostes amb els prefixos *des-, dis-* i mots començats per *s*:

de <i>des</i> i <i>sang.....</i>	<i>dessagnar</i>
de <i>des</i> i <i>secar.....</i>	<i>dessecar</i>
de <i>des</i> i <i>soldar.....</i>	<i>dessoldar</i>

de *des* i *suar*.....*dessuar*

de *dis* i *secar*.....*dissecar*

de *dis* i *simular*.....*dissimular*

de *dis* i *sonant*.....*dissonant*

3.2. Els plurals.

Quan el singular acaba en *as* tònica, pren *ss* i afegix *os*: *cabàs*.....*cabassos*; *nas*.....*nassos*; *pas*.....*passos*. **NO** *aiguarràs*, *gimnàs*, *ocàs*, *madràs*, *as*, *cas*, *gas*, *mas*, *vas*, que prenen només *os* sense doblar la *s*.

Quan el singular acaba en *es* tònic, pren *ss* i afegeix *os*: *accés*.....*acessos*; *recés*.....*recessos*; *congrés*.....*congressos*, etc. **NO** els formats amb el sufix *és*, *esos* amb què es formen molts gentilicis: *aragonés*.....*aragonesos*, *anglés*.....*anglesos*, etc., ni tampoc els participis femenins i/o plurals dels verbs en *-re* (*admés*.....*admesa*, *admesos*; *tramés*.....*tramesa*, *tramesos*, etc.).

Els acabats en *is* tònic prenen *os*: *avís*.....*avisos*, *encís*.....*encisos*, *pis*.....*pisos*, etc. **NO** *tapís*, *suís*, *xassís*, que fan *tapissos*, *suïssos*, *xassissos*.

Quan el singular acaba en *os* tònica (o oberta o tancada), el plural és *ossos*: *arròs*.....*arrossos*, *calabós*.....*calabossos*, *gos*.....*gossos*, *mos*.....*mossos*, etc. **NO** els formats amb el sufix *os*: *formentós*.....*formentosos* (de *forment*), *llinós*.....*llinosos* (de *lli*), *espòs*.....*esposos* (de *esposar*), *repòs*.....*reposos* (de *reposar*), ni els participis femenins i/o plurals dels verbs en *-oure* (*clos*.....*closos*, *closa*; *conclòs*.....*conclosos*, *conclusa*; etc.).

LA S SONORA

La s sonora es representa per mitjà de les grafies z o s segons les normes següents:

S'escriu z a principi de mot i entre consonant i vocal: *zebra, zinc, zona, alzina, esmorzar*, etc. Excepcions: els derivats i compostos de **fons**, **dins** i **trans** (*enfonsar, endinsar, transacció, transigir, transistor i transferible*).

S'escriu s entre vocals: *casa, cosa, bellesa, visió*, etc. Excepcions:

En un grup de paraules que mantenen la z per etimologia: *amazona, bizantí, esquizofrènic, ozó, topazi, trapezi, rizomorf, rizotònic, mesozoic, paleozoic, esporozous, protozou, espermatozoide, trapezoide*.

ÚS DE TZ

Els verbs formats amb el sufix *-itzar*:

de <i>agonia</i>	<i>agonitzar</i>
------------------	------------------

de <i>civil</i>	<i>civilitzar</i>
-----------------	-------------------

de <i>fèrtil</i>	<i>fertilitzar</i>
------------------	--------------------

etc.

MORFOSINTAXI

PREPOSICIONS.

1. Davant dels articles *el/la* generalment s'utilitza *a*:

Els he vist al cine. Està a la cuina.

Encara que si posem *en* també es considera correcte: *Treballa en el taller de confecció.*

2. Davant dels indefinits

un/una, algun/alguna, cada, cap, cert/certa, qualsevol, etc., dels demostratius *aquest* (o *este*) *aqueix, aquell*, i dels quantitatius *molt/molta, prou, tot*, etc., s'ha d'utilitzar sempre *en*.

3. El complement directe

no porta preposició, però davant de *tothom, tots, ningú* sí que es pot posar:

Menysprea a tothom. Han cridat a tots. No he vist a ningú.

4. Els topònims

(noms de lloc) s'introdueixen amb *a*, mai amb *en*:

Viuen a València.

5. Per a expressar l'any en què ocorre un fet, es pot utilitzar l'article masculí "el", o la preposició "en", però cal evitar barrejar els dos usos en un mateix text. També es pot alternar l'expressió "l'any" amb qualsevol de les dues formes indicades:

L'acte esmentat tingué lloc el 2014/L'acte esmentat tingué lloc en 2014 [o bé: L'acte esmentat tingué lloc l'any 2014].

Convé evitar les fórmules complexes “en l’any 2014” i “en el 2014.”

Quan l’any va precedir d’una preposició, es pot ometre l’article: “La Primera Guerra Mundial tingué lloc des de 1914 fins a 1918.”

6. Els mitjans de locomoció s’introdueixen amb les preposicions *amb* i *en*:

Vindré amb autobús/Vindré en autobús.

7. Davant d’un infinitiu només pot anar *a* o *de*:

El joc consistix a posar la pilota dins del forat.

8. Les parts del dia s’introdueixen amb la preposició *a* (*al matí, a la vesprada, a la nit*).

En el cas de *matí*, si es fa referència a les primeres hores, també es pot introduir amb *de*.

9. Els mesos s’introdueixen amb *per* o *a + el*:

Per l’abril no et lleves ni un fil. A l’agost, bull el mar i bull el most.

10. Les estacions de l’any s’introdueixen amb la preposició *a* seguida de l’article:

A l’estiu tota cuca viu. A l’hivern, este poble està desert.

11. Davant de la conjunció *que* no pot anar cap preposició:

A pesar que has vingut tard, t’atendré.

Està parlant per telèfon des que ha arribat.

Tenim molts verbs que necessiten una preposició (*a*, *de*, *en*) per a introduir el complement:

-Queixar-se de (del preu, del soroll, etc.).

-Avenir-se a (a les ordres del cap, a l’horari establert, etc.).

-Entossudir-se en (en coses absurdes, en tot, etc.).

-Acostumar-se a (a ser obedient, a ser puntual, etc.).

-Adonar-se de (de les faltes que ha fet, de la mala cara que fa, etc.).

Quan el complement que porten està introduït per la conjunció “que”, aquesta preposició ha de caure, és a dir, s’ha de suprimir.

Exemples:

- Queixar-se que fan massa soroll.
- Acostumar-se que ha de ser puntual.
- Estar content que el visiten.
- Entossudir-se que el deixen sol.
- Acostumar-se que cal ser puntual.
- Adonar-se que fa mala cara.

Moltes vegades cometem l’errada de conservar la preposició, i accentuem la conjunció “que” equivocadament.

Exemples:

- “Es queixava de què tenia massa feina”: Es queixava QUE tenia massa feina.
- “S’entestava en què no volia menjar”: S’entestava QUE no volia menjar.

PERÍFRASIS VERBALS.

1. OBLIGACIÓ.

Personal. Haver de + infinitiu: *He d'anar a vore la meua neboda.*

Usos incorrectes.

Tindre que + infinitiu: *Tinc que/Tindria que anar...*

Deure (de) + infinitiu: *Dec (de)/Deuria (d') anar...*

Impersonal. Caldre + infinitiu: *Cal que anem més prompte si volem trobar lloc, o Cal anar més prompte..., o Caldria anar més prompte..., o Caldria que anàrem més prompte...*

Usos incorrectes.

Hi ha que + infinitiu: **Hi ha que anar..., Hi hauria que anar...*

2. PROBABILITAT. Deure + infinitiu: *Ja deu ser molt tard, Devien ser les quatre quan arribà.*

Usos incorrectes.

Deure de + infinitiu: **Devia de ser molt tard quan arribà.*

Verb en futur o en condicional: **Deuria ser molt tard..., *Seria molt tard... *Tindrà uns vint anys.*

3. FUTUR. Una acció futura sols pot expressar-se amb el verb en futur: *Pròximament s'aprovarà una esmena a la llei de pressupostos.*

Usos incorrectes. Anar a + infinitiu: **Pròximament es va a aprovar una llei...*

ALTRES QÜESTIONS.

1. EL GERUNDI.

Els gerundis acabats en “guent” són incorrectes:

Incorrecte. *Sempre va correguent pel carrer.* Correcte. *Sempre va corrent pel carrer.*

Incorrecte. *A mesura que avançava anava caiguent.* Correcte: *A mesura que avançava anava caient.*

El gerundi expressa una acció simultània o anterior a la del verb principal, mai posterior; per tant, s’haurà de fer una oració copulativa (amb *i*):

Incorrecte. *Aquell hivern va fer molt de fred, gelant tota la taronja.*

Correcte. *Aquell hivern va fer molt de fred i va gelar tota la taronja.*

També és incorrecte quan equival a una oració de relatiu:

Incorrecte. *He comprat una casa mirant al sud.*

Correcte. *He comprat una casa que mira al sud.*

En canvi, sí que es correcte quan indica la manera, el mode com es porta a terme l’acció del verb principal:

Cal felicitar-se perquè el jutge solucionara la qüestió deixant en llibertat el pres.

Sempre va corrent pel carrer.

2. ORACIONS CAUSALS.

Només poden anar introduïdes per *ja que/perquè*, mai per *doncs*:

Correcte. *He arribat tard, perquè/ja que hi havia molt de trànsit.*

Incorrecte. *He arribat tard, doncs hi havia molt de trànsit.*

3. ORACIONS DE RELATIU.

preposició + article + que (relatiu) és incorrecte:

Incorrecte. *Les regles en les que es fixa el procediment són molt confuses.*

Correcte. *Les regles en les quals/en què es fixa el procediment són molt confuses.*

Incorrecte. *El xic del que em parles no sé qui és.*

Correcte. *El xic del qual/de qui em parles no sé qui és.*

Sí que és correcte *el + que* quan el substantiu antecedent se sobreentén darrere de l'article:

Porta'm el teu llibre i el que jo et vaig deixar.

Això ho he llegit en el meu llibre i en el que tu em vas deixar.

4. ACABAR PER + INFINITIU.

Al final acabó por ceder a su petición→*Al final va cedir a la seua petició.*

Si le tiras de la lengua, acabará por hablar→*...al final parlarà/acabarà parlant.*

5. ESTAR AL + INFINITIU.

Incorrecte quan indica la imminència d'una acció:

Ma mare està al caure (no)→*Ma mare està a punt d'arribar.*

6. ESTAR PER + INFINITIU.

Correcte quan indica que una cosa està pendent de realització: *"Estos assumptes estan per tramitar"*.

Incorrecte quan significa "ser partidari" (d'alguna cosa)[a] o quan expressa "estímul per a realitzar alguna cosa"[b]:

5. *La asamblea de vecinos está por exigir responsabilidades judiciales*→*L'assemblea de veïns és partidària d'exigir responsabilitats judicials.*

6. *Después de su frío recibimiento, estuve por irme sin decir nada*→*Després de la seua freda rebuda, vaig estar temptat d'anar-me'n sense dir res.*

7. SER DE + INFINITIU.

Es de esperar que el campeón sea ágil→*Cal esperar que...*

Es de suponer que...→*Cal suposar que...*

No es de extrañar que...→*No és gens estrany que...*

8. VINDRE + GERUNDI.

Los sindicatos vienen manteniendo una actitud de confrontación→*Els sindicats mantenen una actitud de confrontació.*

Se lo vengo diciendo desde hace mucho tiempo→*Fa molt de temps que li ho dic.*

Sí que és correcte quan el verb *vindre* manté el valor originari de desplaçar-se cap a algun lloc: *Teresa ve cridant pel carrer.*

9. PORTAR + GERUNDI.

Porte treballant cinc anys en la mateixa empresa (no)→*Ja fa cinc anys que treballo en la mateixa empresa.*

10. POTSER/POT SER.

Potser + verb en indicatiu: “Quan arriba Enric? No ho sé, potser arribarà demà”.

Pot ser + que+ verb en subjuntiu: “Quan arriba Enric? No ho sé, pot ser que arribi demà”.

11. QUIN/QUÈ/QUE.

“Quin” sempre + substantiu: “Quin dia tan bonic!” “Quin fred que fa!”. També quan en castellà equival a “cuál” interrogatiu: “Quin de tots has comprat?”

“Què” quan equival a “quina cosa”: “No sé què vol”. “Què dius, que no t’entenc?”

“Que” sempre + adjectiu: Que tonto eres!”

DARSE CUENTA = ADONAR-SE/ADONAR-SE'N.

El verb "adonar-se" a vegades porta el pronom "en" i altres vegades no el porta, depén de si s'anomena la cosa de la qual algú s'adona.

Exemples:

- “Ella s'adona que no l'estimen” (ací no ens cal el pronom perquè ja diem de quina cosa s'adona ell: que no l'estimen).
- “La critiquen, i ella se n'adona” (n' substitueix "que el critiquen": “Ell s'adona que el critiquen”).
- “No volia adonar-se dels seus errors” (com que ja diem de què no volia adonar-se, no hi hem d'escriure el pronom).
- “Intuïa que es burlaven d'ell, però no volia adonar-se'n” (n substitueix "que es burlaven d'ell").
- “I sense que ells s'adonaren, es va ficar al mig.”, **INCORRECTE**//“I sense que ells se n'adonaren, es va ficar al mig.”, **CORRECTE**.
- “Es van adonar de que...”, **INCORRECTE**//“Es van adonar que...”, **CORRECTE**.
- “Adonar-se'n del valor d'un esforç”, **INCORRECTE**//“Adonar-se del valor d'un esforç.” **CORRECTE**.

13. ANAR/ANAR-SE'N.

Anar: moure's d'un lloc a un altre. Sempre porta un complement de lloc o de manera, o el pronom que el substituïx.

“Vaig a l'escola amb bicicleta.” “Nosaltres no anirem a l'oficina avui.” “Ells van anar a Perú l'any passat.”

Anar-se'n: marxar d'un lloc. Pot ser per a anar o no a un altre. No necessita complement, encara que també pot portar-lo.

“Me'n vaig, adéu”. “Ens n'anirem dues setmanes de vacances.” “A quina hora te'n vas anar ahir?” “Se n'han anat a la platja fa una estona”.

14. MENTRES / MENTRES QUE / MENTRESTANT.

Mentres (o “mentre”) és una conjunció temporal ("durant el temps en què"), no un adverb, i no funciona mai sola. Exemple correcte:

Mentres no s'arriba a aquesta segona intervenció, el malalt haurà d'estar connectat al cor artificial.

Mentres que és una conjunció adversativa. No té el sentit temporal de “mentres”, sinó que s'usa per a contraposar dues accions. Exemple correcte:

Mentres que els sindicats demanen un augment dels sous, l'empresa defensa una retallada salarial.

Mentrestant és un adverb temporal. Sempre funciona sol i en relació amb una acció paral·lela o simultània ja enunciativa. No és intercanviable amb “mentre” ni amb “mentres que”.

—Incorrecte: Jo faig la truita. Mentres, tu fes l'ensalada.

—Correcte: Jo faig la truita. Mentrestant, tu fes l'ensalada.

15. ALTRES / D'ALTRES.

Cal distingir els usos de les formes “altres” i “d’altres”. Quan “altres” acompanya un nom (i, per tant, fa de determinant), s'utilitza sense la preposició “de”. En canvi, quan “altres” no acompanya cap nom (i per tant fa una funció pronominal), cal usar-lo precedit de la preposició “de”:

Exemple correcte: Enguany s'ofereixen altres ensenyaments.

Exemple incorrecte: En uns casos trobem pintura acrílica, en altres, pintura a l'oli.

Exemple correcte: Algunes comunitats autònomes no hi estan d'acord, d'altres, sí.

Exemple incorrecte: Han assistit a l'acte, entre d'altres personalitats, els directors de departament de tot el Campus de Mundet.

Exemple correcte: Amb algunes persones actua amb naturalitat, amb d'altres sembla més estirat.

16. "LO QUE" CONSECUTIU EN CASTELLÀ.

"Lo que" consecutiu en castellà, és "la qual cosa" i "cosa que" en valencià, mai "el que":

La parte posterior de la iglesia se sustituyó por un presbiterio cuadrado, con lo que recuperó la antigua estructura.

La part posterior de l'església se substituí per un presbiteri quadrat, AMB LA QUAL COSA va recuperar l'antiga estructura.

Només seria correcte com a substitut de "lo que", en per exemple: "El que et vull dir és...".

“Prep + cosa que” tampoc valdria. Seria “Prep + la qual cosa”: "Estava enfadat, per la qual cosa la va insultar."